

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-1-44 (Devralma)
Karar Sayısı : 07-37/385-146
Karar Tarihi : 3.5.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Rifki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Metin PEKTAŞ

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : - Amcol International Corporation
Temsilcisi Av. Zeynep ÖZKAN
Hüsrev Gerede Cad. Ömer Rüştü Paşa Sok. No:12
Teşvikiye/İstanbul

D. TARAFLAR

30 : - Amcol International Corporation.
One North Arlington Heights, IL 60004-7803, ABD
- Muammer KİTAPÇI
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- Mete YALÇIN
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- İbrahim Zafer TOKMAK
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- Yenal BİLGE
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- Sabriye İnci ARNAS
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- İbrahim Selçuk TANYERİ
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul
- Usman Yücel ES
Tuğlacıbaşı Mah. Poyraz Sok. Sadıkoğlu İş Merkezi Kat:3
No:63 34722 Kadıköy/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Bensan Aktifleştirilmiş Bentonit Sanayi ve Ticaret A.Ş.
(Bensan) hisselerinin tamamının Amcol International Corporation (Amcol)
tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

50 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 5.4.2007 tarih ve 2539 sayı ile giren bildirim üzerine, söz konusu devralmaya ilişkin olarak talep edilen ek bilgi ve belgeler, Kurum kayıtlarına 26.4.2007 tarih ve 2951 sayı ile intikal eden yazı ile tamamlanmıştır. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 27.4.2007 tarih ve 2007-1-44/Öİ-07-İAY sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 30.4.2007 tarih ve REK.0.05.00.00-120/77 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-37 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; bildirim konu devralma işleminin,
- Bensan'ın, "ağartma toprağı" pazarında sahip olduğu pazar payı itibarıyla 4054 sayılı Kanun ve 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir devralma olduğu,
- 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir hakim durum yaratma ya da mevcut hakim durumu güçlendirme ve bu yolla rekabetin önemli ölçüde azalması sonucuna yol açmayacağı ve işleme izin verilebileceği,
ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

70 H.1.1. Amcol International Corporation

Amcol, dünya çapında bentonit madenciliği ve bentonit bazlı ürün üretimi alanında faaliyet gösteren bir Amerikan şirkettir. Amcol dünyanın birçok yerinde bentonit arama, rezerv tespiti ve üretim faaliyetlerinde bulunmaktadır. Teşebbüs ayrıca doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla madencilik, çevre, petrol sahası hizmetleri ve taşımacılık alanlarında faaliyet göstermektedir. Amcol halka açık bir şirket olup hisseleri New York Borsasında işlem görmektedir.

80 Şirket hisseleri çok sayıda yatırım fonu, çeşitli kurumlar ile gerçek şahısların elinde bulunmaktadır. Bu nedenle Amcol, kontrol açısından herhangi bir grubun bünyesinde değildir. Ayrıca Amcol'un Türkiye'de herhangi bir iştiraki veya bağlı ortaklığı da bulunmamaktadır.

H.1.2. Bensan Aktifleştirilmiş Bentonit Sanayi ve Ticaret A.Ş.

90 Bensan, bentonit madenciliği ve bentonit bazlı ürün üretimi alanında faaliyet göstermektedir. Bensan, sahip olduğu çeşitli bentonit madeni arama ruhsatları ve bir adet işletme ruhsatı marifetiyle ocaklardan çıkardığı ya da tedarik sözleşmeleri uyarınca satın aldığı bentoniti ham veya işlenmiş olarak yurtiçi ve yurtdışında pazarlamaktadır. Bensan ayrıca, elde ettiği bentoniti kendi ürettiği bentonit bazlı ürünlerde de (ağartma toprağı, sondaj-enjeksiyon bentoniti, nem çekici killer, beyaz modifiye bentonit, reolojik katkı maddeleri, kedi kumu) kullanmaktadır. Bensan'ın ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Bensan'ın ortaklık yapısı

Hissedarlar	Payı (%)
Muammer Kitapçı	24
Mete Yalçın	24
İbrahim Zafer Tokmak	17
Yenal Bilge	14
Sabriye İnci Arnas	13
İbrahim Selçuk Tanyeri	5
Usman Yücel Es	3

- 100 Bildirim konusu işlem kapsamında, Bensan hissedarlarından Yenal Bilge'nin %50 hissesine sahip olduğu Harmoni Kimya Maden Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin (Harmoni) de hisselerinin tamamı Amcol'a devredilecektir. Geri kalan %50'lik hissesi ise Tülin Bilge'ye ait olan Harmoni, sahip olduğu "işletme" ruhsatıyla yalnızca bir adet bentonit ocağı işletmekte olup bu dosya bakımından yapılacak değerlendirmede ihmal edilebilir düzeyde bir üretim gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- 110 Dosya kapsamında, Bensan ve Amcol'un çakışan faaliyet alanlarının, bentonit madenciliği ve bentonit bazlı ürünler (ağartma toprağı, sondaj enjeksiyon bentoniti, nem çekici killer, beyaz modifiye bentonit, reolojik ayarlayıcı boya katkı ürünleri, kedi kumu) üretimi olduğu tespit edilmiştir.

Bentonit madeni, volkanik külün yerinde ayrışmasıyla oluşan, bulunduğu bölgeler ve oluşum şekli itibari ile kimyasal ve mineral özellikleri değişkenlik gösteren bir madendir. Dünya bentonit rezervleri hakkında kesin verilere ulaşılamamakla birlikte dünya üzerinde oldukça geniş bentonit rezervlerinin (2 milyar ton civarında) mevcut olduğu bilinmektedir.

- 120 Öte yandan Türkiye de bentonit rezervleri bakımından zengin bir ülkedir. DPT'nin Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'ndan elde edilen veriler ışığında Türkiye'deki toplam bentonit rezervi 280.800.000 tondur.

Bentonit, birçok sanayi dalında kullanılmakta olup Bentonit kullanılarak üretilen ürünler de "bentonit bazlı ürünler" olarak adlandırılmaktadır. Bu ürünler ve kullanıldıkları alanlar aşağıdaki gibidir:

- 130 - *Ağartma toprağı*: Yağ sanayinde, sabun üretiminde, parafin, vazelin, gliserin üretiminde kullanılmaktadır.
- *Sondaj-Enjeksiyon bentoniti*: Petrol, doğalgaz ve derin su kuyusu sondaj çalışmalarında, duvar, baraj, tünel inşaatında kullanılmaktadır.
- *Nem çekici killer*: İnce granül yapısındaki bu ürün, silikajel ve "molecular sieve" gibi ortam nemi absorpsiyonunda, rutubete hassas gıda ürünlerinin sevkiyat ve stoklamalarında kullanılmaktadır.
- Beyaz modifiye bentonit: Su ve solvent bazlı sistemlerde kıvam verici olarak kullanılmaktadır.
- Reolojik ayarlayıcı boya katkı ürünleri: Boya sektöründe kullanılmaktadır.
- Kedi kumu: Evcil hayvanlara yönelik bir üründür.

140

Yukarıda sıralanan her bir üründe kullanılacak bentonit için çeşitli kimyasal özellikler, kum içeriği, beyazlık, şişme özellikleri, vizkozite gibi farklı kalite parametreleri aranmaktadır. Bu özelliklerin tamamı bentonit seçiminde etkindir. Belirli bir ürün için bentonit seçimi gerçekleştirildikten sonra çeşitli işleme teknikleri kullanılarak nihai ürünler elde edilmektedir.

150

Taraflardan elde edilen bilgiler ışığında, bentonit bazlı ürünler arasında belli ölçüde arz ikamesinin mümkün olduğu görülmüş olmakla birlikte, gerek bu ürünlerde kullanılan bentonitin kalite spesifikasyonları açısından farklılaşabilmesi, gerekse her bir ürün açısından talep yapısının farklı olması ve talep yönlü bir ikameden söz edilememesi nedeniyle her bir ürünün farklı bir pazar teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede ilgili devralma işlemi kapsamında ilgili ürün pazarlarının; *“bentonit madenciliği pazarı, ağartma toprağı pazarı, sondaj enjeksiyon bentoniti pazarı, nem çekici killer pazarı, beyaz modifiye bentonit pazarı, reolojik ayarlayıcı boya katkı ürünleri pazarı ve kedi kumu pazarı”* olarak tespit edilmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

160

Söz konusu ürünlerin dağıtım ve pazarlaması dikkate alındığında, bölgesel pazar tanımını gerektirecek hususlar mevcut olmadığından, ilgili coğrafi pazar *“Türkiye Cumhuriyeti sınırları”* olarak tespit edilmiştir.

H.3. Değerlendirme

H.3.1 Yoğunlaşma Değerlendirmesi

170

Bildirim konusu işlem ile Bensan hisselerinin tamamı Amcol tarafından devralınmaktadır. Devir sonrasında Bensan hisselerinin tamamı ve teşebbüsün kontrolü Amcol'a geçeceğinden, söz konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2/b maddesi kapsamında bir devralma olduğu görülmektedir.

1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 1997/1 sayılı Tebliğ'in, 4. maddesinde, *“bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş trilyon Türk Lirası'nı aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur”* hükmü yer almaktadır.

180

Dosya kapsamındaki tarafların Türkiye'de ilgili ürün pazarlarında 2006 yılında elde ettikleri toplam ciro (.....) YTL olup bu ciro ilgili tebliğ maddesinde öngörülen ciro eşliğinin altındadır.

190

İşlem taraflarından Türkiye'de faaliyet gösteren Bensan 17 adet bentonit ocağı işleme ruhsatına sahiptir. Bu ocaklardaki toplam rezerv 5 milyon ton dolayındadır. Dolayısıyla Bensan'ın sahip olduğu toplam rezerv miktarı Türkiye'deki toplam rezervlerin %0,5'inin altındadır. Öte yandan, devralan taraf olan Amcol'ün Türkiye'de sahip olduğu herhangi bir bentonit madeni işleme ruhsatı bulunmamaktadır. Başvuru kapsamında verilen bilgiler çerçevesinde, *“ağartma toprağı”* dışındaki pazarlarda, tebliğde belirtilen eşiklerin aşılmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle işlemin bu pazarlar bakımından Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bensan'ın ağartma toprağı pazarındaki payı ise %33 civarındadır. Söz konusu pazar payı dikkate alındığında dosya konusu devralma işleminin, ağartma toprağı pazarı bakımından 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi çerçevesinde Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olduğu görülmektedir.

Türkiye'de ağartma toprağı pazarında faaliyet gösteren firmalar ve pazar payları aşağıdaki gibidir:

200 **Tablo 2: Ağartma toprağı pazarında faaliyet gösteren firmalar**

Teşebbüsler	Pazar Payı
Süd-Chemie TR Maden San. Tic. A.Ş.	(...)
Bensan A.Ş.	(...)
Ata Endüstriyel Ürünler San. Tic. Ltd. Şti	(...)
Kimya A.Ş.	(...)
Barkim Kimyevi Maddeler A.Ş.	(...)
TOPLAM	100

Tablodan görüldüğü üzere, pazarda az sayıda teşebbüs faaliyet göstermekte olup Bensan da görece yüksek pazar payına sahip teşebbüslerden biridir. Bununla birlikte, devralan taraf olan Amcol'un Türkiye'de ağartma toprağı pazarında faaliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle, Bensan'ın pazarda görece yüksek bir pazar payı bulunmakla birlikte, işlem sonrasında pazarda herhangi bir yoğunlaşma meydana gelmemektedir.

210 Bu çerçevede başvuru konusu devralma işlemi sonrasında pazarın mevcut yapısında önemli bir değişikliğin meydana gelmeyeceği ve dolayısıyla ilgili pazarda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında hakim durumun yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunun doğmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

H.3.2. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

Dosyadaki bilgilere göre, devralmanın hukuki dayanağını oluşturan Hisse Satın Alım Sözleşmesi'nin 17. maddesinde, 2 yıllık bir rekabet yasağı öngörülmektedir.

220 Genel olarak rekabet yasaklarının yan sınırlama kavramı çerçevesinde yoğunlaşma işlemi ile birlikte değerlendirilebilmesi için, "yoğunlaşma ile doğrudan ilgili ve gerekli olma" kriterinin yanı sıra "sadece taraflar açısından kısıtlayıcı olma" ve "orantılılık" kriterlerini de sağlaması gerekmektedir. Ayrıca bir kısıtlamanın yan sınırlama olarak kabul edilmesinde yalnızca kısıtlamanın niteliğinin değil aynı zamanda kapsamının ve süresinin de işlemin yürütülebilmesi için gerekli olandan fazla sınırlanmış olup olmadığı önem taşımaktadır.

230 Rekabet hukuku uygulamalarında, ticari itibar ve know-how devrini içeren işlemlerde 3 yıl, sadece ticari itibar devri içeren işlemlerde 2 yıl süreli rekabet yasakları yan sınırlama olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, bildirim konusu işlem kapsamında öngörülen 2 yıllık rekabet yasağının da işlemin niteliğine uygun ve makul bir yan sınırlama olduğu görülmektedir.

I. SONUÇ

240 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, ancak işlem sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece ilgili pazarlarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konu işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.